

KAM DÁL...?

BÝVALÁ CIHELNA

Nádherné odpočinkové a piknikové místo se nachází asi kilometr od těžní věže Simson. Někdejší cihelna rodiny Nekužových v jedné várce vydala ještě za první republiky až 35 tisíc cihel. Vznikaly z nich důlní budovy i hornické kolonie. Pak manufaktura zanikla a jako v pohádce zmizela pod vrstvou křovin a usazenin. O místě se vědělo, kolovaly o něm „povídky“, až se pánové z Vlastivědného spolku Zbýšov rozhodli vrátit ji zpět na světlo. Po mnoha letech obnovy dnes na udržovaném paloučku stojí někdejší pec na pálení cihel, okoukněte ji jen zvenčí. Můžete tak učinit při opékání špekáčků, dřevo na oheň zde mají pánové vždy připravené. Cihelna se nachází v blízkosti soutoku zbýšovského potoka Brodky a potoka Neslovického. Právě zde byla v raném středověku vesnice zvaná Studýn.

STUDÁNKA BARBORA

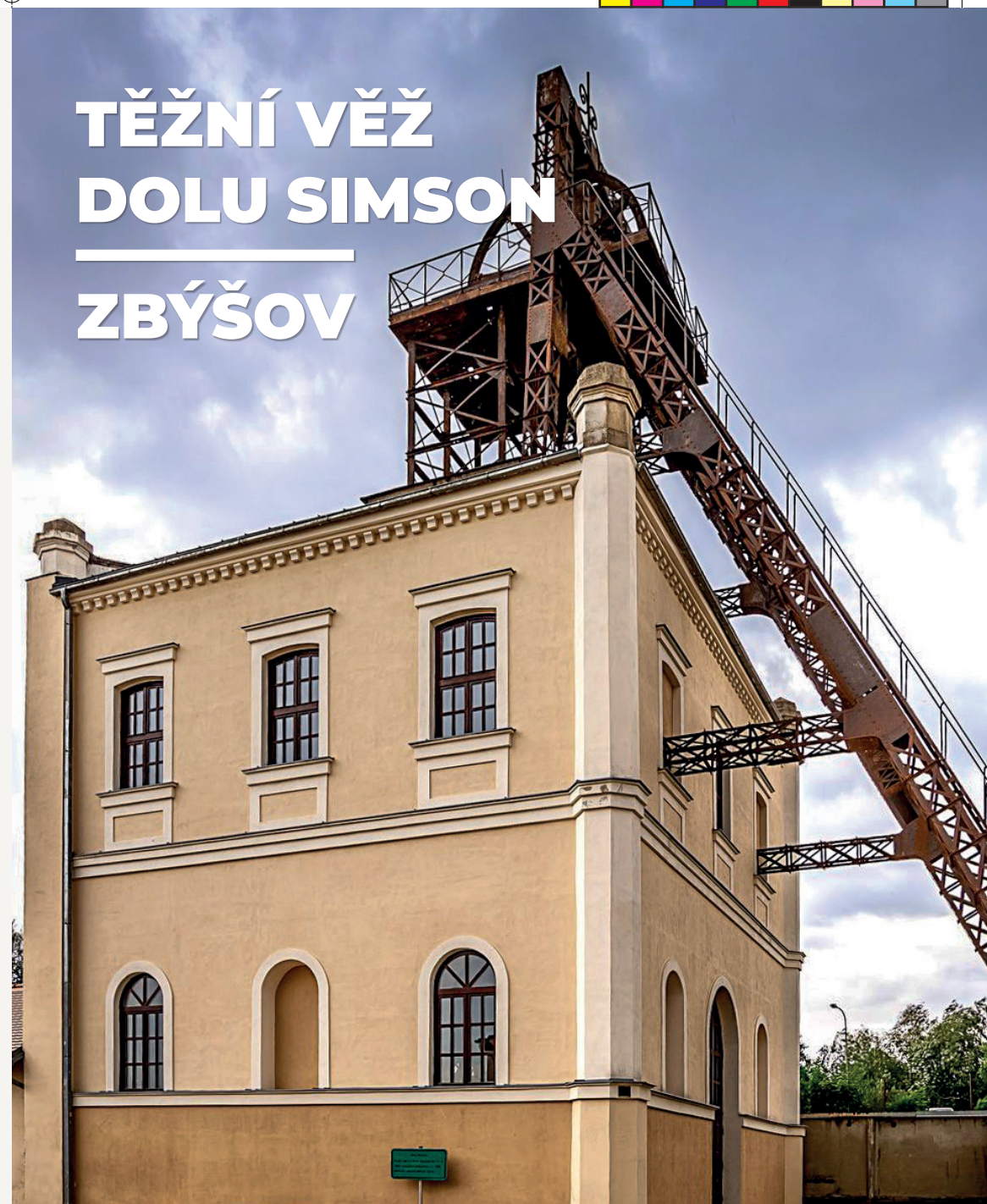
Je to zajímavé místo, dnes s posezením a obnovenou studánkou, kterou stejně jako bývalou cihelnu vydupali ze země členové a příznivci Vlastivědného spolku Zbýšov. Zdejší vodu si už na konci 18. století nabírali havíři, kteří mířili na šichtu do blízkého dolu Barboru, mimo jiné jednoho z nejstarších na Rosicku i Oslavsku. S ním je bohužel svázaná velká tragédie – první oficiálně zdokumentované a vyšetřované důlní neštěstí na Moravě. Dne 13. dubna 1820 se ve štolě otrávil čtyři havíři, devatenáct jich bylo přiotráveno. Zemřelo i šest horníků, kteří vyrazili svým parťákům na pomoc. Dnes je v místech někdejšího dolu zahrádkářská kolonie, veškeré fyzické připomínky důlní činnosti zmizely začátkem 70. let minulého století. Dávnou hornickou kapitolu připomíná už jen studánka.

RYBIČKOVÁ SKÁLA

O miliony let zpátky – do prvohor – se vrátíte na Rybičkově skále, ke které se nejlépe dostanete od zbýšovské cihelny. Je to báječný výlet, při kterém i úplnému laikovi docvakne usazování jednotlivých vrstev bývalého pravěkého jezera, skála na dlouhou dobu zabaví batolata a dospělé. Rybičková se jí říká proto, že když na ní paleontologové na konci 19. století narazili, našli v břidlici „zakonzervované“ obrovské množství rybek. Kousky prvohorních živočichů a rostlin se tu dají najít dodnes. Dětem tedy určitě vezměte věci na převlečení, budou se v kamení pod skálou válet dlouhé hodiny. A taky přibalte štěteček na ometání kamínků, určitě nějaký prehistorický poklad najdou. Kladívko nechejte, prosím, doma, ať nám skála vydrží další miliony let.

TĚŽNÍ VĚŽ DOLU SIMSON ZBÝŠOV

Vydáno u příležitosti akce S párou za horníky 2021.

www.mikroregionkahan.cz

UŽIJTE SI KAHAN!

www.mikroregionkahan.cz

TECHNICKÁ KRÁSKA

Ať přicházíte či přijíždíte do Zbýšova od Zastávky či od Oslavan, nemůžete si jí nevšimnout. Nádherná kovová konstrukce se secesními prvky na vršku budovy dolu Simson připomíná někdejší hornickou slávu a místní jsou na ni náležitě pyšní. Bez její fotografie se z Mikroregionu Kahan neodjíždí. Podobných technických krás bylo v době největšího rozmachu dobývání uhlí na Brněnsku víc, do dnešních dnů se však dochoval právě jen Simson.

HORNICKÉ MUZEUM

Věž byla dlouho nepřístupná, stejně jako celý areál kolem ní. Prošla sice několika rekonstrukcemi, nejviditelnějších úprav se dočkala v novém tisíciletí. Město Zbýšov a Vlastivědný spolek Zbýšov vdechly důležitému důlnímu dílu nový život. Bývalí havíři postupně v interiéru věže vytvářejí hornické muzeum, uvnitř návštěvníci uvidí náčiní, nástroje a vy-

bavení, které bylo potřeba pro dennodenní práci po zemi, nebo v horších případech pro záchranu havířů. Raritou je také obrovský kus zkamenělého pravěkého stromu, který vlastně celý kdysi horníci vytáhli z dolu Antonín. Expozice se stále buduje a připomíná celou historii uhelného revíru na Rosicko-Oslavansku. V roce 2020 tak přibyla například padesátimetrová replika štoly, kterou doplňují exponáty velkých strojů, které se v podzemí používaly. Zajímavostí je také obnovená důlní klec, která dopravovala havíře pod zem i šťastně nahoru, a stejně tak vozíky s černým uhlím. Říká se, že zdejší uhlí patřilo k tomu nejkvalitnějšímu.

Z HISTORIE

Samotný Simson, dnes symbol historie celého regionu, fungoval do roku 1925. Jeho budovy však byly využívány do posledních dnů těžby černého uhlí jako sídlo báňských záchranářů. Důl byl zaražen v roce 1848 těžaři Müllerovými, uhlí se v něm začalo těžit v roce 1853 a nahoru šlo jen to nejkvalitnější. Dnes obdivovaná kovová konstrukce, takzvaný Thomsonův kozlík, byla vystavěna v roce 1902. Od dolu vedla železniční vlečka na Zastávku, lanovka k padochovské jámě Františka, v sousedství vyrostla obří koksárna, jedna z nejmodernějších ve střední Evropě. Vyráběl se zde koks, dehet, síran amonný nebo surový benzol. Roku 1925 bylo důlní pole přiděleno dolům Kukla (Oslavany) a Františka a fungoval jako „větrání“, tedy vzdušná jáma. V roce 1955 je ukončen provoz koksovny a v roce 1987 je důl Simson uzavřen a zasypan. Betonový špunt uvidíte, když vejdete dovnitř. Od roku 1987 figuruje věž na seznamu technických památek.

ZBÝŠOVSKÝ GIGANT

Do roku 2015 byly ve Zbýšově k vidění těžní věže dvě – historická u Simsona a moderní nad dolem Jindřich II., jen kousek od dnešního Muzea průmyslových železnic. Ta šla však kvůli špatnému technickému stavu k zemi, důl je zatopen vodou a zašpuntován betonem. Nic to nemění na tom, že se svou hloubkou 1456 metrů šlo o nejhlubší černouhelný důl ve střední Evropě. Věž už k velkému smutku všech horníků-pamětníků nestojí, ale pozůstatky někdejšího obrovského areálu uvidíte ze zbýšovské haldy.

VÝHLEDY Z HALDY

Když po ní stoupáte, přemýšlíte, kolik stovek, tisíc či statisíc nákladů ji navršilo... Zbýšovská halda, která se náhle zvedá za městem, je totiž uměle vytvořený kopec z hlíny, která nevydala uhlí v blízkých dolech Antonín, Jindřich a Jindřich II. Při výstupu mezi vzrostlými stromy se ani nechce věřit, že ještě dnešní třicátníci si haldu pamatují jako umouněný holý kopec s třemi ostrými vrcholy. Nahoru vás vyvedou informační panely nebo řada cest, které tu zbyly po navážení hlíny. Za poměrně ostrý výstup vám bude odměnou nádherný výhled na samotný Zbýšov, Padochov nebo oslavanskou Kuklu. Je odtud vidět Pálava a rakouské Alpy. Samozřejmě vás nemine pohled na „jaderný chrám“ Dukovany, elektrárna je vidět ze všech větších vršků Mikroregionu Kahan. Když se zahledíte přímo dolů, před sebou máte zmiňovaný někdejší důlní areál – z Antonína vyjel 18. 2. 1992 poslední vozík uhlí celého Rosicka-Oslavanska. Uvidíte Muzeum průmyslových železnic. O haldu se stará Vlastivědný spolek Zbýšov za velké podpory města. Kromě výhledů můžete zkusit štěstí s kladívkem. V kupách hlíny samozřejmě zůstalo i nějaké uhlí. Když valoun najdete, ťukněte, třeba na vás vykukne nějaká fajn zkamenělina. Místní mají svoje pravěké poklady vystavené na poličkách.

KRÁTCE O ZBÝŠOVU

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1280, vykopávky ale datují osídlení do doby kamenné. Do roku 1820 byl Zbýšov vinařsko-zemědělskou vesnicí, na konci 18. století a po nález uhlí nastal zlom a obec se neustále rozrůstala. V roce 1965 byl Zbýšov povýšen na město. Dominantou je kromě věže Simsona také kostel sv. Martina, chloubou pak moderní koupaliště s tobogánem, pěti bazény a krásným přírodním areálem.